

**ADVIES Nr 34 / 2000 van 22 november
2000.**

O. Ref. : 10 / A / 2000 / 035

BETREFT : Advies uit eigen initiatief betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in het kader van de elektronische handel.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verslag van de Voorzitter;

Brengt uit eigen beweging op 22 november 2000 volgend advies uit :

I. INLEIDING

Het internet dat aanvankelijk bestemd was om de uitwisseling van informatie op mondiaal vlak te vergemakkelijken, vormt nu eveneens een commercieel hulpmiddel voor de bedrijven.

Deze beschikken op deze wijze over een beter zicht, de kosten zijn lager en er zijn meer rechtstreekse contacten met de consument. Vooral de kleine bedrijven kunnen voordeel halen uit de grenzeloze mogelijkheden die het netwerk te bieden heeft.

Gezien het complexe en wijdvertakte karakter van het internet worden de bedrijven, teneinde zich van hun concurrenten te onderscheiden en de aandacht van de consument te trekken, er niettemin toe gebracht gebruik te maken van de meest geperfectioneerde technologieën inzake reclame en verkoopstechnieken online.

Deze technieken die een betere identificatie van de consument beogen teneinde de kansen van online verkoop te maximaliseren, veroorzaken het verzamelen en verwerken van een groeiend aantal persoonsgegevens. Schendingen van de persoonlijke levenssfeer kunnen, inzonderheid in het stadium van de commerciële prospectie en de transactie in enge zin, geïdentificeerd worden.

1. Commerciële prospectie.

Teneinde een zo gericht mogelijke reclame mogelijk te maken, stellen de bedrijven verschillende technieken in het werk die toelaten het profiel van de bezoekers van websites ⁽¹⁾ te bepalen.

- De consument deelt in een aantal gevallen **op vrijwillige basis** de hem betreffende inlichtingen mee : bijvoorbeeld bij de deelname aan een spel of aan een wedstrijd op het internet wanneer de mededeling van persoonsgegevens een voorwaarde is voor deze deelname. De levering van diensten is, zoals de intekening op een gratis internetabonnement, gewoonlijk eveneens onderworpen aan de verzameling van persoonsgegevens betreffende de toekomstige abonnee.
- Inlichtingen worden **buiten het medeweten van de consument** door sommige beheerders van sites en reclamefirma's verzameld. Deze verzameling gebeurt met behulp van "cookies ⁽²⁾", namelijk op basis van in een tekstbestand van de computer van de gebruiker opgeslagen inlichtingen. Wanneer de website bezocht wordt, worden bijvoorbeeld inlichtingen betreffende de bezochte pagina's, de voorkeur inzake de talen, de aard van de op een onderzoeksmotor verrichte opzoekingen, op de cookie bewaard en bij elk bezoek van de particulier teruggestuurd naar de beheerder van de site. De in de cookie vervatte inlichtingen zullen op deze wijze een alsmaar preciezer profiel vormen van de gewoonten en voorkeuren van de gebruiker, wat zal toelaten hem producten aan te bieden die geacht worden aan zijn smaak te beantwoorden.

¹ De hiernavolgende beschrijving berust grotendeels op een verslag van de groep van artikel 29 van de Europese Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens (PB L281 van 23 november 1995), hierna de richtlijn 95/46/EG. Het verslag "Privacy and the Internet – An integrated EU approach to on-line data protection" is afkomstig van de Task Force Internet van de Groep van artikel 29, waaraan de Belgische Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer actief heeft deelgenomen.

De groep van artikel 29 (hierna de "groep 29") verenigt de vertegenwoordigers van de nationale commissies voor de gegevensbescherming van de Europese Unie.

² Hier worden niet de door sommige internetsites gebruikte "niet-permanente cookies" bedoeld die tot doel hebben er zich van te verzekeren dat bepaalde onafscheidelijk met elkaar verbonden query's wel afkomstig zijn van dezelfde persoon (bijvoorbeeld bij opeenvolgende aankopen tijdens eenzelfde bezoek). Dit soort cookie verdwijnt, zoals zijn naam het zegt, wanneer de gebruiker zijn bezoek van de site afsluit zonder de informatie op de harde schijf te bewaren.

Niet alleen beheerders van sites, maar ook reclamefirma's die via hun reclame op veel websites aanwezig zijn, sturen cookies op bij het bezoek aan een website. Als de computer van de gebruiker niet geconfigureerd is teneinde die gebruiker toe te laten de cookies in blok te weigeren, of elke verzending van een cookie aan zijn toestemming te onderwerpen, zal deze computer op zijn harde schijf, cookies van verschillende herkomst op geheel onzichtbare wijze bewaren.

- Een bedrijf dat gebruik maakt van **elektronische post** om zijn reclame te verspreiden, beschikt over verschillende mogelijkheden om een gerichte adressenlijst van particulieren aan te maken : door deze inlichtingen direct op vrijwillige basis in te zamelen bij zijn klanten of de bezoekers van zijn site, door het kopen of huren van lijsten aangeboden door derde ondernemingen ⁽³⁾ of door zelf inlichtingen te verzamelen op openbare plaatsen zoals in openbare e-mail telefoonboeken of mailinglijsten, nieuwsgroepen of chatruimten.
De opzoeken van e-mail adressen in openbare ruimten kunnen automatisch worden verricht met behulp van software waarbij er bijvoorbeeld gebruik wordt gemaakt van lijsten met trefwoorden die verbonden zijn met een vooraf bepaald onderwerp (bijv. sport, reizen) teneinde gerichte adressenlijsten van gebruikers te verkrijgen naar gelang van de smaken en overeenkomstig de commercialiseringsbranche van het bedrijf.
Bepaalde software is ook gespecialiseerd in de verzending van elektronische post op grote schaal (verzendingen die gewoonlijk met de term "spam" worden aangeduid). Deze software kan worden geconfigureerd om de door de providers van diensten geïnstalleerde anti-spam filters te ontlopen.

2. Online transacties

Onder de op het internet ontwikkelde transacties, onderscheiden we de levering van niet-tastbare goederen en diensten door software- en communicatie-ondernemingen (software, spelen, muziek, kranten) die in real time via het netwerk verkocht en verspreid worden, en de levering van tastbare goederen die tegenwoordig erg verschillende sectoren omvat zoals de verkoop van kleren, boeken, enz. In tegenstelling tot de eerste categorie is er voor de tweede categorie nood aan een leveringsstructuur aan particulieren.

Deze ondernemingen kunnen hun eigen site hebben of geïntegreerd worden in handelscentra of toegangspoorten die de verschillende verkopers, opgenomen in een lijst volgens de aangeboden producten, de mogelijkheid bieden een verblijfsstructuur van de site en soms een betaalinfrastructuur te genieten.

In het kader van een online transactie worden verschillende details gewoonlijk aan de verkoper meegedeeld, daarbij begrepen de namen en de voornaam van de betrokkene, het nummer van zijn kredietkaart, zijn adres, en dit teneinde de legalisering van de koper, de betaling en de levering van de bestelde goederen of diensten te waarborgen.

Naast de met de veiligheid en vertrouwelijkheid van de doorgegeven inlichtingen verbonden vragen, lopen gegevens die naar aanleiding van de transacties verzameld worden, het risico het voorwerp uit te maken van bijkomend gebruik zoals de profielbepaling van de klant voor latere marketingdoeleinden of de combinatie van deze gegevens met de op onzichtbare wijze verzamelde inlichtingen, naar aanleiding van de verschillende bezoeken van de consument op de website van de verkoper.

³ Deze lijsten kunnen eveneens op publieke internetruimten verzamelde e-mail adressen bevatten.

De perspectieven op het gebied van de ontwikkeling van de elektronische handel zijn bovendien mogelijk door het gebruik van nieuwe profileringstechnieken van de consument. Zo is de geboorte van de mobiele elektronische handel gebaseerd op de nieuwe generatie mobiele telefoons die via een nieuw datatransferprotocol toegang biedt tot het internet en tot het gebruik van de elektronische post. De gegevens om de telefoongebruiker te lokaliseren vormen evenzeer aanwijzingen over zijn verplaatsingen, reisgewoonten en maken het mogelijk de rechtstreeks per telefoon opgestuurde reclames aan te passen, door rekening te houden met de plaats waar de gebruiker zich bevindt. Dit nieuwe perspectief van de elektronische handel wordt door bepaalde providers van internetdiensten, in het bijzonder in de Verenigde Staten, reeds in praktijk gebracht.

De onzekerheid van de gebruikers over de wijze waarop hun persoonsgegevens worden behandeld wanneer ze een internetsite bezoeken, de vragen over de veiligheid inzake de verstrekking van inlichtingen, in het bijzonder op het vlak van online betaling, vormen tegenwoordig de grootste struikelblokken ten opzichte van de ontwikkeling van de elektronische handel.

Het is in deze context belangrijk te herinneren aan de bestaande juridische bepalingen die tot doel hebben de verwerking van persoonsgegevens op het internet te omkaderen en de transparantie en betrouwbaarheid van dergelijke verwerkingen te verhogen. De doelstelling van dit advies bestaat erin de toepassing van deze beginselen op het vlak van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer uitdrukkelijk te formuleren.

II. TOEPASBARE JURIDISCHE BEGINSELEN

Behalve de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens ⁽⁴⁾ die in het algemeen van toepassing is voor iedere verwerking van persoonsgegevens op het internet, dienen bepaalde bijzondere bepalingen betreffende de reglementering van niet aangevraagde elektronische post, eveneens in rekening te worden genomen : men verwijst in het bijzonder naar de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument ⁽⁵⁾, alsmede naar de recente goedkeuring van de richtlijn 2000/31/EG inzake de elektronische handel ⁽⁶⁾ en het initiatief tot herziening van de richtlijn 97/66/EG betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de telecommunicatiesector, die tot doel heeft de bescherming van de consument op dit laatste vlak te verstevigen.

1. Toepassingsgebied van de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

De wet is van toepassing op elke verwerking van persoonsgegevens, waarbij een persoonsgegeven uit elke informatie bestaat die betrekking heeft op een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ⁽⁷⁾.

De vraag wordt gesteld wanneer een persoon beschouwd kan worden als identificeerbaar op het internet. Het antwoord van de wet op deze vraag is heel ruim : een persoon is identificeerbaar "zodra ze direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificatienummer of van een of meer specifieke elementen die kenmerkend zijn voor zijn of haar fysieke, fysiologische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit".

Zowel de Europese richtlijn 95/46/EG ⁽⁸⁾ als de memorie van toelichting van de wet van 8 december 1992 ⁽⁹⁾ preciseren dat de betrokkene niet noodzakelijk door de verantwoordelijke

⁴ Zoals gewijzigd door de wet van 11 december 1998, B.S., 3 februari 1999, hierna "de wet". De Commissie beveelt reeds aan de door de wet van 11 december 1998 aangebrachte wijzigingen die de volgende maanden in werking zullen treden en sinds 24 oktober 1998 krachtens de richtlijn 95/46/EG reeds omgezet hadden moeten zijn, in rekening te nemen. Deze bepalingen zijn krachtens de beginselen van de rechtstreekse werking en de interpretatie conform de teksten van het Gemeenschapsrecht reeds van toepassing op bepaalde verantwoordelijken voor de verwerking.

⁵ Zoals gewijzigd door de wet van 25 mei 1999, B.S., 23 juni 1999.

⁶ Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel in de interne markt, PB L178 van 17 juli 2000.

⁷ Artikelen 1 en 3.

voor de verwerking geïdentificeerd/identificeerbaar moet zijn, maar door iedere persoon "met welk door deze persoon redelijkerwijs inzetbaar middel ook".

Naast de vrijwillig door de gebruiker verstrekte inlichtingen in het kader van antwoorden op een formulier, kunnen de op een onzichtbare wijze door de gebruikers verstrekte inlichtingen (inlichtingen inzake de bezochte pagina's, de taalvoorkeur, het e-mail adres, enz.) worden verzameld door middel van een identicator zoals de cookie of het IP-adres van de gebruiker (indien het permanent ⁽¹⁰⁾) is. De wet is van toepassing op het aldus bepaalde profiel van de gebruiker zonder dat het volgens de wet noodzakelijk is dat de verantwoordelijke voor de verwerking beschikt over de naam of het adres van de gebruiker.

Het is in ieder geval mogelijk om via de provider bijkomende inlichtingen betreffende de gebruiker te verkrijgen (en bijvoorbeeld zijn telefoonnummer, naam of adres terug te vinden).

In dergelijke gevallen betreft het persoonsgegevens die de door de wet voorziene bescherming genieten.

Ieder persoon die de finaliteiten (bijvoorbeeld de verzameling van gegevens om marketingprofielen aan te maken) en de middelen om dergelijke gegevens te verwerken (online formulieren, cookies, enz.) bepaalt, wordt volgens de wet als verantwoordelijke voor de verwerking beschouwd en zal de in het kader van deze verwerking hierna ontwikkelde beginselen in overweging moeten nemen.

2. Door de verantwoordelijke voor de verwerking nagestreefde finaliteit.

a. De bepaling van de finaliteit van de verwerking vormt een essentieel onderdeel van de bescherming van de personen. Ze zal rechtstreekse gevolgen hebben voor de toepassingsmodaliteiten van de wet en zal bijgevolg op voldoende precieze wijze bepaald moeten worden. Men benadrukt dat deze bepaling het verbod van de gegevensverzameling tot gevolg heeft (bijvoorbeeld de adressen van door een gebruiker bezochte internetsites) gewoonweg omdat deze inlichtingen later voor nog niet bepaalde doelen zouden kunnen dienen.

⁸ Overweging 26 van de richtlijn.

⁹ Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, memorie van toelichting van het wetsontwerp tot omzetting van de Richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens, 20 mei 1998, Parl. St. 1566/1 – 97-98, blz. 12.

¹⁰ Een permanent IP-adres blijft, in tegenstelling tot een dynamisch adres, identiek telkens de gebruiker gebruik maakt van de computer : de particulier die over een dynamisch adres beschikt, ontvangt bij iedere nieuwe aansluiting een nieuw adres van zijn provider. Tot nu toe maakten de bedrijven meestal gebruik van permanente aansluitingen terwijl de particulieren zich via dynamische adressen in verbinding stelden. De ontwikkeling van nieuwe aansluitingstechnieken, in het bijzonder via de kabel en de ADSL, zal niettemin bijdragen tot de veralgemening van permanente IP-adressen.

b. De verantwoordelijke voor de verwerking zal zich van het **wettig karakter** van de in artikel 4 van de wet beoogde finaliteit moeten vergewissen.

De Commissie herinnert eraan dat de wettigheid van de verwerkingen overeenkomstig het proportionaliteitsbeginsel dient te worden beoordeeld : het algemeen belang of de wettige belangen van de verantwoordelijke voor de verwerking dienen in evenwicht te worden gebracht met het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerde persoon.

Dit beginsel wordt in artikel 5f van de wet ⁽¹¹⁾ hernomen. In bepaalde omstandigheden, en met name wanneer gegevens verzameld en gebruikt worden voor gerichte marketingdoeleinden ("one tot one" marketing), lijkt er geen evenwicht bereikt te worden tussen de rechten en de plichten van de aanwezige partijen. In dit geval moet, zoals voorzien in artikel 5a ⁽¹²⁾, de toestemming van de betrokken persoon verkregen worden.

De verwerking van de gegevens moet bovendien een adequaat en noodzakelijk middel zijn voor de verwezenlijking van het nagestreefde doel.

Indien het aldus de bedoeling is van een gegevensverzameling over de bezoekers van een internetsite, statistische analyses te verrichten omtrent het bezoek aan de site, is het niet nodig gegevens te verzamelen die de identificatie van de bezoekers mogelijk maken : anonieme gegevens zijn voldoende.

Op dezelfde wijze wordt het alsmaar meer verbreide gebruik van cookies, aangezien het de verantwoordelijke voor een site de mogelijkheid biedt het gedrag van een bezoeker beter te bepalen, vaak voorgesteld als een "onmisbaar" middel voor het goede verloop van het bezoek aan een site. Ofschoon bepaalde cookies het bezoek aan een site kunnen vergemakkelijken (wanneer ze bijvoorbeeld de particulier van de noodzaak ontlasten om bij elk bezoek te kiezen in welke taal hij de inlichtingen wil zien verschijnen), zijn ze zelden noodzakelijk. Enkel de niet-permanente cookies, die het mogelijk maken een verband te scheppen tussen onafscheidelijk met elkaar verbonden query's ⁽¹³⁾, kunnen in bepaalde omstandigheden noodzakelijk blijken te zijn (bijvoorbeeld bij aankopen in een online supermarkt).

De Commissie legt de nadruk op het feit dat de toegang tot een internetsite afhankelijk maken van het aanvaarden van een cookie, ingaat tegen het wettigheidsbeginsel, behalve indien deze cookies niet-permanente cookies zijn die absoluut noodzakelijk zijn om in te gaan op het verzoek van de gebruiker.

In principe zal de gebruiker dus telkens in de mogelijkheid moeten worden gesteld de cookies die de verantwoordelijke voor de site hem opstuurt, te weigeren, en toch, ondanks de weigering, toegang te hebben tot de verschillende pagina's van de betrokken site.

¹¹ Dit wettig karakter kan voortvloeien uit verschillende, in artikel 5 van de wet vermelde, mogelijkheden :

- wanneer de betrokkene daarvoor zijn ondubbelzinnige toestemming heeft verleend (artikel 5, a.);
- wanneer de verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een overeenkomst (artikel 5, b.);
- wanneer de verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een wet, een decreet of een ordonnantie (artikel 5, c.);
- wanneer de verwerking noodzakelijk is ter vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene (artikel 5, d.);
- wanneer de verwerking noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van openbaar belang of die deel uitmaakt van de uitoefening van het openbaar gezag (artikel 5, e.);
- en bij de afweging van de belangen van de verantwoordelijke voor de verwerking en de persoon van wie de gegevens verzameld worden (artikel 5, f.).

¹² Een voorbeeld van omstandigheden waar het evenwicht tussen de rechten en de plichten van de partijen niet bereikt wordt, wordt in punt 4 ontwikkeld : het gaat om niet gevraagde elektronische handel.

¹³ Zie supra, noot 2.

c. Het finaliteitsbeginsel houdt eveneens in dat de verwerkte gegevens **niet verwerkt mogen worden op een wijze die onverenigbaar is** met het duidelijk bepaalde en wettige doel. Met andere woorden, de gegevens moeten worden gebruikt in het kader van de aangegeven finaliteit en ze mogen geen aanleiding geven tot een ander gebruik dan wat nu volgt :

De door een koper meegedeelde gegevens, bijvoorbeeld in het kader van een transactie (naam, adres, interessesferen die uit de aard van de aankopen worden afgeleid) mogen aldus niet worden verder gebruikt en mogen door de verkoper niet worden doorgegeven aan een derde (een kredietverleninginstelling, een verzekeringsmaatschappij, enz.) die belangstelling zou hebben voor het profiel van de klanten.

Inzake de verzameling van e-mail adressen op openbare sites zoals fora, discussiegroepen (die gewoonlijk met de term "chat" worden aangeduid), telefoonboeken of verspreidingslijsten heeft het compatibiliteitsbeginsel tot gevolg dat deze adressen die in een welbepaalde context worden verspreid, niet verzameld en verder gebruikt mogen worden voor commerciële prospectie.

d. Dit beginsel bepaalt nog dat ten opzichte van de duidelijk bepaalde en wettige doeleinden de gegevens **toereikend, ter zake dienend en niet overmatig** dienen te zijn.

Een particulier die bijvoorbeeld een abonnement wenst te nemen op een gratis online informatietijdschrift zal noodzakelijkerwijze zijn e-mail adres moeten meedelen. Daarentegen zou zijn verzoek niet onderworpen mogen worden aan de voorwaarde een formulier terug te sturen waarin hem zijn naam, telefoonnummer, adres, interessesferen, enz. gevraagd zou worden. Mocht een dergelijke verwerking overwogen worden door de verantwoordelijke voor de site, bijvoorbeeld voor de profilering van abonnees, zal er sprake zijn van een verschillende finaliteit die als zodanig duidelijk dient te worden aangeduid en aanleiding geeft tot een facultatieve verzameling, en afgescheiden is van de voor de abonnementsprocedure noodzakelijke verzameling.

3. Recht op verzet en voorwaarden voor de gegevensverwerking

De wet voorziet in artikel 12 dat eenieder gerechtigd is om wegens zwaarwegende en gerechtvaardigde redenen die verband houden met zijn bijzondere situatie, zich ertegen te verzetten dat hem betreffende gegevens het voorwerp van een verwerking vormen, behalve wanneer dit noodzakelijk is voor de uitvoering van een contract waarvan de betrokken persoon partij is of wanneer de verantwoordelijke voor de verwerking deze verwerking krachtens een wettelijke verplichting moet verrichten.

Dit recht op verzet kan daarentegen zonder enige motivering worden uitgeoefend, indien de verwerking verricht wordt met het oog op direct marketing. De modaliteiten voor de uitoefening van dat recht worden hierna uitgewerkt (punt 4).

De Commissie herinnert er bovendien aan dat krachtens artikel 12bis van de wet een besluit waaraan voor een persoon rechtsgevolgen verbonden zijn of dat hem in aanmerkelijke mate treft, niet louter genomen mag worden op grond van een geautomatiseerde gegevensverwerking die bestemd is om bepaalde aspecten van zijn persoonlijkheid te evalueren.

Deze verwerking zal niettemin gebruikt mogen worden indien het besluit wordt genomen in het kader van een overeenkomst (artikel 12 bis, § 2) op voorwaarde dat passende maatregelen genomen zouden worden ter bescherming van de gerechtvaardigde belangen van de betrokkene. Minstens moet hem de mogelijkheid geboden worden om op nuttige wijze zijn standpunt naar voor te brengen.

Indien een kredietinstelling bijvoorbeeld een solvabiliteitsonderzoek doet en zich daarbij baseert op persoonsgegevens die op het netwerk worden verzameld, heeft de betrokkene het recht zijn standpunt naar voor te brengen vóór er op het vlak van kredietverlening een beslissing ten opzichte van hem wordt genomen.

4 Transparantie van de verwerking

De wet voorziet in artikel 9 de hiernavolgende informatie die aan de persoon van wie de gegevens verwerkt worden, meegedeeld dienen te worden :

- a) *de naam en het adres van de verantwoordelijke voor de verwerking en, in voorkomend geval, van diens vertegenwoordiger;*
- b) *de doeleinden van de verwerking;*
- c) *het bestaan van een recht om zich op verzoek en kosteloos tegen de voorgenomen verwerking van hem betreffende persoonsgegevens te verzetten, indien de verwerking verricht wordt met het oog op direct marketing;*
- d) *andere bijkomende informatie, met name :*
 - *de ontvangers of de categorieën ontvangers van de gegevens;*
 - *het al dan niet verplichte karakter van het antwoord en de eventuele gevolgen van niet-beantwoording;*
 - *het bestaan van een recht op toegang en op verbetering van de persoonsgegevens die op hem betrekking hebben;*
behalve indien die verdere informatie, met inachtneming van de specifieke omstandigheden waaronder de persoonsgegevens verkregen worden, niet nodig is om tegenover de betrokkene een eerlijke verwerking te waarborgen.

De verzameling van persoonsgegevens kan op zichtbare of onzichtbare wijze gebeuren.

- Indien de verzameling zichtbaar is en bijvoorbeeld op vrijwillige wijze wordt verricht via een online formulier, zal de particulier de hierboven vermelde inlichtingen op het ogenblik van de verzameling moeten krijgen, namelijk door middel van een inlegvel dat goed zichtbaar getoond wordt op de pagina waar het formulier van de gegevensverzameling zich bevindt.
De informatie betreffende het al dan niet verplichte karakter van de door de particulier mee te delen inlichtingen kan bijvoorbeeld met behulp van een sterretje worden aangeduid.
Het recht zich tegen de gegevensverwerking voor marketingdoeleinden te verzetten, alsmede tegen de doorgifte van gegevens aan derden, kan via twee verschillende aan te kruisen vakjes gebeuren al naar gelang de particulier zich al dan niet tegen dergelijke verwerkingen verzet.
Er zal, in het kader van de levering van de gevraagde dienst of het gevraagde product, geen enkele discriminatie mogen gebeuren ten opzichte van mensen die geweigerd hebben op facultatieve vragen te antwoorden of die gebruik gemaakt hebben van de mogelijkheid of van het recht zich te verzetten tegen de verwerking van hun gegevens voor marketingdoeleinden.
- Indien de verzameling onzichtbaar is, dit is wanneer inlichtingen worden verzameld met behulp van cookies, zal aan de gebruiker algemene informatie moeten worden verstrekt over de aard en de precieze functie van iedere door de verantwoordelijke voor de verwerking gebruikte cookie. De gebruiker zal ook moeten worden ingelicht op welke wijze hij de mogelijkheid heeft deze cookies te weigeren.
Men benadrukt dat indien cookies niet alleen door de site waar de particulier zich bevindt, maar ook door een onderneming die via reclame op de site aanwezig is, naar de particulier worden opgestuurd, de aan de particulier verstrekte informatie ook gewag zal moeten maken van het bestaan en de finaliteit van deze cookies, alsook van de door de verantwoordelijke voor de site met de reclame-onderneming overeengekomen garanties teneinde de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de bezoekers van de site te verzekeren.

Deze informatie over cookies, alsmede over het algemeen beleid van de verantwoordelijke voor de site op het vlak van de persoonlijke levenssfeer (daarbij inbegrepen de voorwaarden voor de uitoefening van het toegangsrecht en de verbetering van de gegevens), zou vanaf de home page, alsmede vanaf iedere sitepagina waar de persoonsgegevens verzameld worden, via een hyperlink ⁽¹⁴⁾ toegankelijk moeten worden gemaakt.

Een eenvoudig middel om contact op te nemen met de verantwoordelijke voor de verwerking (om met name gebruik te maken van het toegangsrecht) zal in diezelfde rubriek voorzien en aangeduid moeten worden. Naast het fysieke adres en de naam van de te contacteren persoon, zal een e-mail adres eveneens vermeld kunnen worden.

Deze beginselen zijn van toepassing wanneer de gegevens rechtstreeks bij de betrokken persoon worden verzameld. Zo niet voorziet de wet dat de informatie vanaf de registratie van de gegevens aan de particulier meegedeeld zal moeten worden of indien een mededeling van gegevens aan derden wordt overwogen, ten laatste op het moment van de eerste mededeling van de gegevens.

In de praktijk zal de particulier meestal geïnformeerd worden van het bestaan van een verwerking betreffende zijn persoonsgegevens, bij de ontvangst van een niet aangevraagd reclame e-mail. Het is naar aanleiding van deze verzending dat de inlichtingen betreffende de gegevensverwerking over het algemeen meegedeeld worden.

5. Reglementering voor de verzending van niet aangevraagde e-mails ("spam").

Zoals hierboven vermeld werd, kan de verzameling van e-mail adressen voor marketingdoeleinden verschillende oorsprongen hebben. De Commissie herinnert eraan dat ze de verzameling van gegevens voor marketingdoeleinden op discussiesites of andere openbare ruimten waarvan de bedoeling het wisselen van gedachten is, als strijdig met het finaliteitsbeginsel beschouwt.

De adressen worden soms met andere middelen verkregen, zoals de mededeling door een bloedverwant van de particulier. Een aantal sites stellen hun bezoekers aldus voor niet alleen hen betreffende inlichtingen, maar ook inzake hun bloedverwanten of vrienden, te verstrekken.

Deze inlichtingen betreffende derden zullen door bedrijven, voornamelijk voor marketingdoeleinden via e-mail (namelijk "spam"), worden gebruikt. Dit soort praktijken dient volgens de Commissie aan strikte voorwaarden inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te worden onderworpen.

De Commissie herinnert eraan dat krachtens artikel 5f van de wet, de gegevensverwerking kan worden uitgevoerd *"wanneer ze noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke voor de verwerking of van de derde aan wie de gegevens worden verstrekt, mits het belang of de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene die aanspraak maakt op bescherming uit hoofde van deze wet, niet zwaarder doorwegen."*

De Commissie is van mening dat de verzameling van adressen en het gebruik ervan voor "one to one" marketingdoeleinden buiten het medeweten van het individu om, een voorbeeld vormt van gebruik van persoonsgegevens dat indruist tegen de fundamentele rechten en vrijheden van het individu. De verzameling zou slechts mogen geschieden indien het individu zijn voorafgaande toestemming heeft verleend tot de verwerking van zijn persoonsgegevens (opt-in).

Het recht dat aan het individu wordt gelaten zich a posteriori (opt-out) tegen deze verwerking te verzetten, is onvoldoende.

¹⁴ Het gaat om een vooraf gedefinieerde link, die onder de vorm van een tekst (gewoonlijk in het blauw en onderlijnd) of onder de vorm van een klein beeld verschijnt. Indien de gebruiker op deze link klikt, verschijnt de pagina of het voorwerp waarnaar de link verwijst, rechtstreeks op het scherm van de gebruiker.

In het kader van dit standpunt wordt het feit in overweging genomen dat wanneer de particulier een niet gevraagde e-mail ontvangt, hij de financiële lasten en de verplichtingen door tijdsdruk ondergaat die te maken hebben met het ongevraagd downloaden. Bovendien moet worden opgemerkt dat het massale gebruik van e-mail de risico's verhoogt op een niet gecontroleerd en een systematisch gebruik van adressen van particulieren zonder dat deze laatsten echt over de mogelijkheid beschikken te reageren. In het licht hiervan wordt er dus op aangedrongen dat op dit soort post het stelsel van toepassing zou zijn dat de reclame door fax of oproepautomaat geniet, zoals beoogd in artikel 82 van de wet van 14 juli 1991.

De goedkeuring van een dergelijk stelsel wordt mogelijk gemaakt door de Europese richtlijnen 97/66 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de telecommunicatiesector,⁽¹⁵⁾ en 97/7 betreffende de verkoop op afstand ⁽¹⁶⁾. Het "opt-in" stelsel wordt reeds in vijf landen van de Europese Unie ⁽¹⁷⁾ toegepast en zou in de nabije toekomst uitgebreid kunnen worden tot alle lidstaten van de Europese Unie. Het beginsel van de voorafgaande toestemming op het vlak van niet-gevraagde e-mails voor marketingdoeleinden is inderdaad verplicht gesteld door de Europese Commissie in haar ontwerp tot wijziging van de richtlijn 97/66/EG betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de telecommunicatiesector.

In afwachting dat het "opt-in" stelsel uitdrukkelijk verplicht wordt gesteld in het Belgisch recht, moeten er complementaire middelen ter bescherming van de particulier worden goedgekeurd. Zo zullen commerciële berichtgevingen "vanaf de ontvangst door de geadresseerde op duidelijke en eenduidige wijze" dienen te worden geïdentificeerd ⁽¹⁸⁾.

Deze informatie zou moeten bestaan in de invoeging van de boodschap "Pub" of "Ad" in de koptekst; deze boodschap zou de internetproviders en de particulieren de mogelijkheid bieden de aan hen gerichte boodschappen te filteren en, in voorkomend geval, de boodschappen met een commercieel karakter rechtstreeks en automatisch te weigeren.

Bovendien moet de inhoud van de boodschap volledige en precieze inlichtingen betreffende de identiteit van de verantwoordelijke voor de verwerking, zijn adres, de finaliteit van de verwerking bevatten, alsook de particulier op een eenvoudige en rechtstreekse wijze aantonen hoe hij kan vragen zijn gegevens te schrappen, door bijvoorbeeld op een hyperlink in de boodschap te klikken of onmiddellijk een antwoord te sturen naar het in de boodschap vermelde e-mail adres.

De particulier zal in kennis moeten worden gesteld dat hij later altijd gebruik kan maken van zijn recht van weigering.

De Commissie beveelt daarenboven aan dat de dienstverleners die dergelijke berichten versturen, de in België bestaande "opt-out" registers zouden naleven waarin de natuurlijke personen die geen commerciële inlichtingen wensen te ontvangen, zich kunnen inschrijven.

6. Veiligheid en vertrouwelijkheid

Artikel 16 van de wet bepaalt dat :

"§ 3. eenieder die handelt onder het gezag van de verantwoordelijke voor de verwerking of van de verwerker alsmede de verwerker zelf, die toegang heeft tot persoonsgegevens, deze slechts in opdracht van de verantwoordelijke voor de verwerking mag verwerken, behoudens op grond van een verplichting door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.

¹⁵ Artikel 12, tweede lid.

¹⁶ Artikelen 10 en 14.

¹⁷ Duitsland, Oostenrijk, Italië, Finland en Denemarken.

¹⁸ Deze principes worden voorzien door de richtlijn op de elektronische handel voor de landen die nu genoeg nemen met een recht op verzet door de particulier (artikel 7) : Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt ("richtlijn inzake elektronische handel") Publicatieblad nr. L 178 van 17/07/2000. Deze richtlijn zal vóór 17 januari 2002 in nationaal recht omgezet moeten zijn.

§ [4] Om de veiligheid van de persoonsgegevens te waarborgen, moeten de verantwoordelijke voor de verwerking, en in voorkomend geval zijn vertegenwoordiger in België, alsmede de verwerker, de gepaste technische en organisatorische maatregelen treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens tegen toevallige of ongeoorloofde vernietiging, tegen toevallig verlies, evenals tegen de wijziging van of de toegang tot, en iedere andere niet toegelaten verwerking van persoonsgegevens.

Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren, rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's."

De artikelen 314 bis van het Strafwetboek en 109 ter D van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven gaan eveneens uit van het vertrouwelijkheidsbeginsel van de communicatie en telecommunicatie.

Krachtens artikel 314 bis is het verboden van privé-communicatie of -telecommunicatie, waaraan men niet deelneemt, tijdens de overbrenging ervan, kennis te nemen of te doen van nemen, op te nemen of te doen opnemen, zonder de toestemming van alle deelnemers aan die communicatie of telecommunicatie.

Artikel 109 ter D voorziet dat het verboden is *"behoudens toestemming van alle andere personen, die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij de informatie, (...) met bedrieglijk opzet kennis te nemen van het bestaan (...) van met telecommunicatie overgebrachte tekens, seinen, geschriften, beelden, klanken of gegevens van alle aard (...) [en] met opzet kennis te nemen van gegevens inzake telecommunicatie, die betrekking hebben op een ander persoon."*

In de praktijk dienen de verantwoordelijken voor de gegevens de gepaste maatregelen te nemen om de door hun klanten verstrekte inlichtingen te beschermen tegen iedere niet toegestane toegang of verspreiding, inzonderheid als de handelswijze de gegevensoverdracht op een netwerk inhoudt, wat met name het geval is voor elektronische transacties op het internet.

Al naar gelang de geïdentificeerde risico's op schending van de gegevensbescherming, zullen organisatorische en technische maatregelen genomen moeten worden teneinde de gegevensverwerking te beveiligen. Onder de gepaste technische maatregelen, zou de coderingstechnologie gebruikt moeten worden om de vertrouwelijkheid van bepaalde berichten te beschermen en de integriteit ervan zou door de elektronische handtekening gewaarborgd moeten worden.

Teneinde de transacties te beveiligen, worden tegenwoordig verschillende methoden ontwikkeld die zich op de coderingstechnologie en de elektronische certificaten baseren (deze laatsten maken het met name mogelijk de identiteit van de server te bepalen). Het door de meeste browsers gebruikte SSL-systeem (Secure socket layer) bijvoorbeeld, biedt de mogelijkheid een veilig kanaal tussen de computer van de consument en van de verkoper te openen. Bepaalde recentere protocollen beogen het waarborgen van de vertrouwelijkheid van de communicaties (via codering), het legaliseren van de partijen – houder van de kredietkaart, uitgever van de kaart, verkoper, koper en betalingsplatform (dankzij de elektronische certificaten), en de integriteit en onherroepelijkheid van de betalingsinstructies voor de goederen en diensten (dankzij de elektronische handtekeningen).

De Commissie is van mening dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de certificaten betreffende de *identiteit* van de gebruiker en de certificaten inzake de *attributen* of *bepaalde kenmerken* van deze gebruiker. Onder de verschillende attributen die de certificaten kunnen bevatten, zou de gebruiker op wie deze inlichtingen betrekking hebben, technisch gesproken in staat gesteld moeten worden om deze attributen te selecteren die hij, in het kader van deze communicatie, bij zijn gesprekspartner wil doen toekomen. Een certificaat zou op deze wijze gebruikt kunnen worden om de correspondent een bepaald kenmerk van de gebruiker – zoals zijn beroep indien dit in het kader van deze kennisgeving noodzakelijk blijkt – mee te delen zonder dat andere niet-noodzakelijke attributen, zoals bijvoorbeeld zijn lidmaatschap van een vereniging, zouden worden doorgegeven. Het is ook belangrijk dat de gebruiker een certificaat betreffende zijn identiteit kan gebruiken en opsturen zonder dat certificaten betreffende zijn verschillende attributen moeten worden bijgevoegd.

De Commissie benadrukt bovendien dat in bepaalde omstandigheden de informatie-overdracht die in het certificaat betreffende de *identiteit* van de gebruiker vervat ligt, niet moet worden geëist : zo moet een transactie die in het "echte" leven verricht kan worden zonder dat de identiteit meegedeeld wordt, op dezelfde wijze op het internet worden verricht vanaf het ogenblik dat de verkoper voldoende waarborgen heeft gekregen op het vlak van de betrouwbaarheid (in het bijzonder de solvabiliteit) van zijn gesprekspartner ⁽¹⁹⁾.

De genomen maatregelen op het vlak van de veiligheid van de transacties dienen niet beperkt te blijven tot de bescherming van de *gegevensuitwisseling* tijdens de transacties, maar moeten tevens de veiligheid waarborgen van de door de verantwoordelijke voor de verwerking *opgeslagen* gegevens. De toegang tot deze gegevens dient beperkt te zijn, met name op elektronische wijze via software die de toegang tot de gegevens filtert en op fysieke wijze door een beperking door te voeren van de hoedanigheid en het aantal personen die gemachtigd zijn toegang te hebben tot de gegevens en ze te raadplegen.

7. Bewaring van de persoonsgegevens.

Artikel 4, 5° van de wet bepaalt dat de persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij werden verkregen, noodzakelijk is.

De nummers van voor een specifieke transactie gebruikte kredietkaarten mogen bijvoorbeeld niet langer in het geheugen van een bestand worden bewaard, van zodra de betaling verricht is.

Betreffende de verkeersgegevens meent de Commissie in haar advies nr. 33/99 in het kader van het onderzoek van de wetsontwerpen inzake informaticacriminaliteit, dat een internetprovider enkel verplicht mag worden telecommunicatiegegevens betreffende zijn klanten te opnemen en te bewaren indien een onderzoek wordt bevolen ten opzichte van een welbepaald persoon ⁽²⁰⁾.

Dit standpunt werd eveneens herhaalde malen bevestigd door de groep 29, met name in de aanbevelingen nrs. 02/99 en 03/99 betreffende respectievelijk de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in het kader van de interceptie van telecommunicatieverkeer en de bewaring van verkeersgegevens door de internetaanbieders ⁽²¹⁾.

¹⁹ Zie in dit opzicht de bepalingen betreffende het gebruik van pseudoniemen zoals voorzien in artikel 8 van de richtlijn 1999/93/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 1999 betreffende een gemeenschappelijk kader voor elektronische handtekeningen, PB L13/12 van 19 januari 2000.

²⁰ Advies nr. 33/99 van 13 december 1999 betreffende wetsontwerpen inzake informaticacriminaliteit. Op het ogenblik dat onderhavig advies is goedgekeurd, zijn de wetsontwerpen nog niet definitief.

²¹ Aanbeveling nr. 03/99 over de bewaring van verkeersgegevens door de internetdienstenaanbieders voor wetshandavingsdoeleinden, 7 september 1999, WP 25 ; Aanbeveling nr. 02/99 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in het kader van de interceptie van telecommunicatieverkeer, 3 mei 1999, WP 18. http://europa.eu.int/comm/internal_market/nl/media/dataprot/wpdocs/wpdocs_99.htm.

8. Overdracht naar derde landen of verzameling vanuit deze landen.

Het internationale karakter van de elektronische handel direct verbonden met de door het internet aangeboden verspreidingsmogelijkheden heeft een frequente omloop van persoonsgegevens van de particulieren tussen verschillende landen tot gevolg, soms zonder dat de bestemming zelfs door de consument geïdentificeerd wordt. De Commissie ontvangt een groeiend aantal vragen van bedrijven die zich wensen te informeren naar de na te leven wettelijke bepalingen wanneer persoonsgegevens op internationale schaal verzameld en verwerkt worden.

Naast een voorafgaande verplichting tot het verstrekken van informatie aan de particulier (en al naar gelang men zijn toestemming verkrijgt), zal de verantwoordelijke voor de verwerking die van plan is **persoonsgegevens naar het buitenland over te dragen**, verschillende verplichtingen in acht moeten nemen, naar gelang het land waar hij de persoonsgegevens wenst door te geven ⁽²²⁾.

- Indien er sprake is van een lidstaat van de Europese Unie, heeft de krachtens de Richtlijn 95/46 ingestelde harmonisering als effect dat de doorstroming van persoonsgegevens binnen de Europese Unie vergemakkelijkt wordt. De verantwoordelijke voor de verwerking zal in toepassing van dit beginsel de wet moeten naleven van het land waar hij zijn activiteit gevestigd heeft en onder voorbehoud van de naleving van de bepalingen van deze wet (onderzoek naar de finaliteit van de verwerking, kennisgeving van de betrokkenen, enz.) zal hij de gegevens naar een ander land van de Europese Unie mogen doorgeven.
- Indien er sprake is van een land buiten de Europese Unie, zal de doorgifte enkel mogen gebeuren indien het betrokken land een passend beschermingsniveau biedt ⁽²³⁾. In het tegenovergestelde geval, zal de doorgifte enkel kunnen geschieden in toepassing van één van de voorwaarden, zoals opgesomd in artikel 22 van de wet, en in het bijzonder de ondubbelzinnige toestemming van de betrokken persoon met de doorgifte of de waarborgen die geboden worden door de goedkeuring van passende contractuele bepalingen door de gegevensinvoerder en –uitvoerder ⁽²⁴⁾.

Indien gegevens in België (of in ieder ander land van de Europese Unie) vanuit een derde land verzameld worden, zijn de bepalingen van de Belgische wet (of van dit ander land van de Europese Unie) in precieze omstandigheden van toepassing. Dit zal het geval zijn wanneer de verantwoordelijke voor de verwerking, met de bedoeling persoonsgegevens te verwerken, een beroep doet op al dan niet geautomatiseerde middelen, die op het Belgische grondgebied gevestigd zijn.

Ofschoon het begrip middel tegenwoordig nog niet tot een definitieve interpretatie geleid heeft, is men het in de rechtsleer er algemeen over eens om het gebruik van cookies, die op de harde schijf van de particulier in België zijn geplaatst en die informatie opslaan alvorens ze terug te sturen naar de verantwoordelijke voor de verwerking in het buitenland, te beschouwen als middelen voor de verwerking.

In een dergelijke veronderstelling, moet de in België woonachtige particulier ten opzichte van de verantwoordelijke voor de verwerking, de door de Belgische wet geboden bescherming genieten.

²² Artikelen 21 en 22 van de wet.

²³ Het adequate karakter van het beschermingsniveau van verscheidene landen heeft reeds het voorwerp uitgemaakt van een evaluatie door de groep van artikel 29 en het comité van artikel 31 van de richtlijn 95/46/EG (terwijl de groep van artikel 29 de vertegenwoordigers van de nationale commissies voor gegevensbescherming verzamelt, verzamelt het comité van artikel 31 de regeringsvertegenwoordigers van de lidstaten van de Europese Unie), en van een definitieve beslissing van de Europese Commissie in juli 2000. Het gaat om Zwitserland, Hongarije en de Verenigde Staten, die, voor wat betreft hun bedrijven, tot de zogenaamde "Safe harbors"-beginselen zullen toetreden. Zie voor meer informatie de site van de Europese Commissie, Algemene Directie Interne Markt : http://europa.eu.int/comm/internal_market/nl/media/dataprot/news/index.htm.

²⁴ De Europese Commissie werkt momenteel, krachtens artikel 26(4) van de richtlijn 95/46/EG inzake de standaardclausules voor de doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen die niet in een adequaat beschermingsniveau voor de verwerking van persoonsgegevens voorzien (29 September 2000), aan de uitwerking van een voorontwerp van beslissing : http://europa.eu.int/comm/internal_market/nl/media/dataprot/news/index.htm.

9. Effectieve toepassing van de beginselen van de wet.

1. Gedragcodes

Zowel op het nationaal als op het internationaal niveau is de uitwerking van de gedragcodes inzake de elektronische handel in volle groei. Deze codes snijden gewoonlijk het vraagstuk van de bescherming van de persoonsgegevens aan, naast andere aspecten zoals het intellectueel eigendom, de veiligheid en de vertrouwelijkheid van de netwerken, de naleving van een bepaalde vorm van ethiek wat de inhoud betreft, of de aansprakelijkheidskwesties.

De Commissie wenst te benadrukken dat de uitwerking en het gebruik van dergelijke codes binnen de Europese Unie en, meer bijzonder in België, omkaderd zijn door de hierboven aangehaalde wettelijke bepalingen. De Commissie moedigt de uitwerking van deze codes aan voor zover de beginselen die ze voorstellen, getuigen van voldoende hoge kwaliteit en voldoende interne coherentie en een meerwaarde bieden ten opzichte van de toepasselijke wetgeving die van toepassing is op het vlak van de gegevensbescherming. De code dient voldoende gericht te zijn op de kwesties en de problemen die specifiek zijn voor de sector van de elektronische handel ⁽²⁵⁾ en een voldoende aantal echte engagementen bevatten van de betrokken actoren ten opzichte van de kwesties die eigen zijn aan deze sector : bijvoorbeeld een engagement van de verantwoordelijken voor internetsites om op openbare ruimten geen e-mail adressen te verzamelen met het oog op prospectie, om geen ongevraagde e-mails te versturen.

De efficiëntie van een dergelijke gedragscode zal des te groter zijn naarmate ze in samenspraak met de verschillende betrokken actoren is uitgewerkt, met name de commerciële bedrijven, de in de ontwikkeling van de informatie- en communicatietechnologieën betrokken wetenschappelijke organisaties, de overheid en de consumentenorganisaties.

2. Technische normen

Zelfs als elke betrokken actor in het stadium van de gegevensverwerking waaraan hij deelneemt, de beginselen van de bescherming van persoonsgegevens integreert, stelt de Commissie daarenboven vast dat de soft- en hardware-industrie, alsmede de verantwoordelijke voor de uitwerking van protocollen en technische standaarden die gebruikt worden om de inlichtingen op het netwerk door te geven, een essentiële rol te vervullen hebben in de configuratie van op de markt gebrachte producten en diensten.

Gezien de mogelijkheden die de nieuwe technologieën bieden, zouden deze mogelijkheden niet enkel de aanmaak van producten mogelijk moeten maken :

- *conform* het wettelijke kader (bijvoorbeeld door het verstrekken van een minimum aan informatie noodzakelijk voor een koppeling of door de goedkeuring van de adequate veiligheidsmaatregelen door internetbrowsers), maar tevens de aanmaak van producten mogelijk maken
- die de toepassing van de beginselen *vergemakkelijken* (en bijvoorbeeld de particulier een on line toegang tot zijn gegevens of automatisch een recht op verzet bieden)

²⁵ Zie in het bijzonder het document van de groep van artikel 29 van 10 september 1998 inzake de "Toekomstige werkzaamheden op het gebied van gedragcodes : Werkdocument betreffende de procedure voor de beoordeling van communautaire gedragcodes door de werkgroep", WP13.

- en het beschermingsniveau van de persoonsgegevens *verbeteren* : nieuwe technologieën, beter bekend onder de naam "privacy enhancing technologies", hebben als opdracht de verzameling van bepaalde gegevens met technologische middelen te beperken of onmogelijk te maken; deze opdracht is vooral weggelegd voor de proxy servers, software die cookies moet vernietigen ("cookie killers"), voor software die het anonieme karakter of het gebruik van online pseudoniemen mogelijk maakt, of voor e-mail filters.

De Commissie wenst eraan te herinneren dat dit soort producten op zichzelf niet voldoende is om een bescherming op het net te kunnen waarborgen. Het dient in het meest ruime kader van verplichte regels op het vlak van de gegevensbescherming te worden gebruikt; zo niet bestaat het risico dat de aansprakelijkheid voor de eigen bescherming in hoofdzaak bij de gebruiker berust, terwijl het krachtens de op internationaal ⁽²⁶⁾ en nationaal niveau vastgestelde beginselen, aan de "verantwoordelijke voor de verwerking toekomt de beginselen na te leven op het vlak van de gegevensbescherming ⁽²⁷⁾".

Als men rekening houdt met de noodzakelijke graad van kennis op technisch vlak om een internetbrowser of iedere andere software bestemd voor het beheren van persoonsgegevens op het netwerk te configureren (bijvoorbeeld om cookies te weigeren, om de gegevens die online doorgegeven zullen worden, te beperken), is het dus erg belangrijk dat de standaardconfiguratie van de gebruikte software het hoogst mogelijke beschermingsniveau van de persoonsgegevens biedt en in ieder geval een adequaat beschermingsniveau biedt op het vlak van de wettelijke voorschriften die van toepassing zijn. In dit opzicht moedigt de Commissie de makers van internetbrowsers die nu geconfigureerd zijn om de cookies standaard te aanvaarden, aan deze browsers standaard te configureren om voor het versturen van de cookies ten minste de toestemming van de particulier te vragen en de aannemingsvoorwaarden te onderscheiden naar gelang het om permanente of niet-permanente cookies gaat. De Commissie beveelt daarenboven aan dat de toegang tot deze configuratie-opties van browsers vereenvoudigd zou worden.

III. CONCLUSIE

De Commissie moedigt alle in de elektronische handel betrokken partijen aan dit advies in overweging te nemen. Ze benadrukt dat een beleid inzake online handel dat in overeenstemming is met de wettelijke beginselen ter bescherming van de persoonsgegevens, zowel in het belang van de consument is als van het betrokken bedrijf en zijn imago bij het publiek.

Teneinde het vertrouwen van de consument te verhogen en het gebruik van online handel door hen te bevorderen, spreekt ze bovendien de wens uit dat het ter zake gevoerde beleid zich zou aanpassen aan de tegenwoordig op Europees niveau ontwikkelde en reeds in bepaalde landen van de Europese Unie toegepaste beschermingseisen. Een speciale bescherming van de particulier zou in het bijzonder op het vlak van niet-gevraagde e-mails moeten worden opgelegd.

²⁶ Krachtlijnen van de OESO in 1981, Conventie 108 van de Raad van Europa uit 1981, krachtlijnen van de Verenigde Naties in 1990, Europese richtlijnen nrs. 95/46/EG en 97/66/EG.

²⁷ Advies nr. 01/98 van 16 juni 1998 betreffende het uitingsplatform in verband met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (Platform for Privacy Preferences of P3P) en standaard tot vestiging van open profielen (Open Profiling Standard of OPS), WP11.

De Commissie is in dat opzicht bereid haar medewerking te verlenen aan ieder wettelijk of reglementair initiatief dat tot doel heeft een duidelijk juridisch kader te bevorderen voor de ontwikkeling van de elektronische handel.

Voor de secretaris,
wettelijk verhinderd,

De voorzitter,

G. POPLEU
adjunct-adviseur.

P. THOMAS.